GRAJEWSKA IZBA HISTORYCZNA
ul. Ełcka 30, 19-200 Grajewo
tel. (086) 272-20-04 e-mail: poczta@gih.grajewo.pl www.gih.grajewo.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MERYTORYCZNEJ GRAJEWSKIEJ IZBY HISTORYCZNEJ ZA OKRES I – XII 2011 r.

Wystawy:

Stałe:

Barwa i tradycja 9 pułku strzelców konnych
Wystawa poświęcona 9 pułkowi strzelców konnych składa się plansz tematycznych poświęconych poszczególnym elementom barwy i tradycji 9 psk oraz aspektom funkcjonowania i historii pułku.

Z przeszłości Grajewa i okolic
Wystaw prezentująca w sposób uporządkowany różnorodne zagadnienia z historii Grajewa i okolic, ze szczególnym uwzględnieniem okresu II RP. W roku 2011 wykonano 8 papierowych, plansz tematycznych do tej wystawy.

Militaria XX wieku
Wystawa przygotowywana w oddzielnej, specjalnie zabezpieczonej sali. Składają się na nią broń i jej elementy oraz eksponaty ukazujące wielorakość aspektów militarnej przeszłości regionu grajewskiego.

Czasowe:

„Z dziejów grajewskiej Ochotniczej Straży Pożarnej 1900-1939" (27.02 – 20.03.2011 r.)
Była to wystawa własna GIH przygotowana przy współpracy z Zarządem OSP w Grajewie i Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie. Na 12 planszach papierowych prezentowane były w układzie tematycznym wydarzenia, dokumenty i zdjęcia z działalności OSP w Grajewie z lat 1900 - 1939 r. Całość uzupełniały gabloty z przedwojennym sprzętem pożarniczym oraz dokumentami grajewskiej OSP. Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się w niedzielę 27 lutego z udziałem kilkudziesięciu osób, w tym władz samorządowych i członków grajewskiej OSP. Wystawie towarzyszyła okolicznościowa ulotka.

„Moda damska dwudziestolecia międzywojennego" (26.03. – 10.04.2011 r.)
Była to wystawa Grupy Rekonstrukcji Historycznej "Bluszcz" oraz GIH. Na wystawie obok informacji dot. mody żeńskiej z tego okresu znalazły się oryginalne elementy strojów i dodatków do nich oraz wykrojów i czasopism poświęconych modzie. Uroczystość otwarcia wystawy 26 marca uświetniły swoja obecnością dziewczęta z GRH "Bluszcz" w strojach z okresu II RP oraz członkowie GRH z terenu Woj. Podlaskiego w mundurach z okresu II RP. Wystawie towarzyszyła okolicznościowa ulotka.

„Matki Sybiraczki" (14.04 – 13.05.2011 r.)
Była to panelowa wystawa Muzeum Wojska w Białymstoku dot. losów deportowanych w okresie II wojny światowej w głąb ZSRR Polaków. W sposób szczególny opowiadała o roli matki w trosce o zachowanie przy życiu rodziny, poczuciu tożsamości narodowej i religijnej w tych trudnych czasach na "nieludzkiej ziemi". Otwarcie wystawy odbyło się w dniu 14 kwietnia w kolejną rocznicę drugiej deportacji Polaków w głąb ZSRR. W uroczystości obok młodzieży szkolenie i zaproszonych władz samorządowych wzięli udział członkowie grajewskiego koła Związku „Sybiraków". Referat wprowadzający wygłosił dr

Krzysztof Sychowicz z białostockiego oddziału IPN. Następnie w trakcie oglądania wystawy o swoich bolesnych wspomnieniach opowiadali zebranym grajewscy Sybiracy.

„Pikielhauby Cesarstwa Niemieckiego" (14 – 26.05.2011 r.)
Wystawa przygotowana przez członków GRH 9 psk z własnych zbiorów prywatnych. Zwiedzający mieli możliwość obejrzenia 24 szt. różnych pikielhaub z pocz. XX w, ukazujących różnorodność tego charakterystycznego dla Cesarstwa Niemieckiego wojskowego nakrycia głowy. Obok pikielhaub prezentowane były też różne elementy oporządzenia i umundurowania żołnierzy pruskich oraz kartki pocztowe z okresu I wojny światowej; Wystawa została udostępniona zwiedzającym 14 maja 2011 r. w trakcie odbywającej się po raz pierwszy w Grajewie "Nocy Muzeów".

„180-rocznica powstania listopadowego i bitwy pod Rajgrodem" (28.05 – 30.06.2011 r.)
Wystawa została uroczyście otwarta w dniu 28 maja podczas kolejnego spotkania z cyklu "Grajewskie spotkania z historią" Na wystawie prezentowane były eksponaty z okresu powstania listopadowego, pochodzące z prywatnej kolekcji Pana Marcina Zdrojewskiego z Warszawy oraz lokalnych kolekcjonerów, w tym kilkanaście przedmiotów pochodzących z pobojowiska pod Rajgrodem. Zwiedzający mogli także zapoznać się z rysem historycznym wydarzeń, które miały miejsce 180 lat temu oraz relacją jednego z uczestników bitwy. Wystawie towarzyszyła okolicznościowa ulotka.

„Świat, poema naiwne Czesława Miłosza" (11.08 – 10.09.2011 r.)
Była to ekspozycja oparta na cyklu wierszy "Świat, poema naiwne", przygotowana w związku z ogłoszeniem 2011 r. - Rokiem Miłosza. Teksty wierszy wkomponowane zostały w czarno-białe zdjęcia z Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Archiwum Miasta Stołecznego Warszawy; Połowę z nich wykonał SS-man, który w 1943 roku stacjonował w Warszawie. Scenariusz wystawy przygotowała Justyna Polakowska: „...Wiersze powstały w samym środku wojny, w czasie spełniającej się apokalipsy, w epoce broni i nieszczęścia. Wśród tego nieszczęścia Miłosz napisał cykl wierszy, w którym panuje idealny porządek i harmonia, jakby nic się nie działo." Referat okolicznościowy podczas uroczystości otwarcia wystawy dot. związków Miłosza z Ziemią Łomżyńską wygłosił dr K.Sychowicz z IPN o/Białystok.

"Sowiecka agresja 17 IX 1939 r. na ziemiach Polski płn.-wsch." (19.09 – 15.10.2011 r.)
Ekspozycja przygotowana przez IPN o/Białystok poświęcona została agresji Armii Czerwonej na Polskę w czasie II wojny światowej. Na planszach wystawienniczych zaprezentowano m.in. sowiecko-niemiecką współpracę we wrześniu 1939 r., tragiczny los osadników wojskowych na Kresach Wschodnich, walki oddziałów polskich z wkraczającymi jednostkami Armii Czerwonej, losy ochotników – obrońców Grodna, zajęcie Wilna. Wystawa powstała na podstawie materiałów uzyskanych ze zbiorów prywatnych, z archiwów w Grodnie i Mińsku. Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się 19 września. Okolicznościowy referat wygłosi dr Krzysztof Sychowicz z IPN o/Białystok.

„Drogi do niepodległości" (3.11 – 3.12.2011 r.)
Była to wystawa własna GIH przygotowana w 2008 r. z okazji 90-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Wystawa na 11 planszach tematycznych w sposób skrócony przedstawia m.in. postaci Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego, polskie organizacje i stowarzyszenia prowadzące działalność niepodległościową w okresie poprzedzającym I wojnę światową, rozwój tzw. „sprawy polskiej" w okresie I wojny światowej, działalność POW, wydarzenia z listopada 1918 r. w kraju i regionie grajewskim oraz walkę o kształt granic niepodległej Polski w latach 1918-1921.

„NSZZ Solidarność – Region Białystok 1980-1981" (13.12.2011 – 13.01.2012 r.)
Wystawa przygotowana przez IPN o/Białystok. Ekspozycja poświęcona została m.in. sytuacji Polski na przełomie lat 70/80 XX w. ze szczególnym uwzględnieniem protestów opozycyjnych, które doprowadziły do podpisania porozumień sierpniowych w 1980 r. i powstania NSZZ "Solidarność". Kolejne plansze opowiadają o genezie powstania i działalności NSZZ "Solidarność" w Regionie Białostockim. Nie brakuje również odniesień do działań podejmowanych wobec niej przez ówczesne służby bezpieczeństwa. Uroczyste otwarcie wystawy odbyło się w dniu 13 XII 2011 r. podczas spotkania okolicznościowego z okazji 30. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego.

Objazdowe:

GIH dysponuje również tematycznymi wystawami planszowymi, które wypożyczamy zainteresowanym szkołom, organizacjom czy instytucjom kultury. Wystawy te zawierające treści merytoryczne, dokumentalne zdjęcia itp. przygotowane są w formie oblistwowanych plansz na płótnie banerowym lub papierze. W chwili obecnej są to następujące wystawy:

+ ***„Sztetl Grajewo”*** (14 plansz 90x100 cm) - poświęcona problematyce społeczności żydowskiej w Grajewie.
+ ***„Drogi do Niepodległości”*** (11 plansz 90x100 cm) - poświęcona procesowi odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r.
+ ***„Barwa i tradycja 9 pułku strzelców konnych”*** (12 plansz 100x100 cm) - poświęcona 9 psk i 9 psk AK
+ ***„Z dziejów grajewskiej OSP 1900-1939”*** (12 plansz papierowych 70 x 90 cm) – poświęcona grajewskiej Ochotniczej Straży Pożarnej.
+ ***„Świat, poema naiwne Czesława Miłosza”*** (22 plansze papierowe 70 x 90 cm) – poświęcona poezji Milosza z tomu „Świat poema naiwne”.

Wydarzenia:

23.01.2011 r. – „Grajewskie spotkania z historią”
Tym razem naszym gościem był Pan Jarosław Marczak, a spotkanie poświęcone było wydarzeniom powstania styczniowego i ludziom z nim związanym na terenie okręgu biebrzańskiego; Po wysłuchaniu referatu wśród zebranych wywiązała się dyskusja na temat poruszanych w nim wątków oraz roli terenów naszego powiatu w kontekście całego powstania styczniowego; Po spotkaniu chętni udali się pod Pomnik Niepodległości w celu złożenia wiązanek kwiatów z okazji rocznicy wybuchu powstania styczniowego i zakończenia okupacji niemieckiej Grajewa w I 1945 r.

28.01.2011 r. – promocja książki Mariana Podleckiego „Wypędzony do Raju”
W dniu 28 stycznia 2011r. odbyło się spotkanie autorskie z Panem Marianem Podleckim (Nadleśniczym z Rajgrodu) połączone z promocją jego książki “Wypędzony do Raju”.

27.02.2011 r. – otwarcie wystawy „Z dziejów grajewskiej OSP 1900-1939”
W niedzielę 27 lutego 2011 r. z udziałem kilkudziesięciu osób, w tym władz samorządowych i członków grajewskiej OSP odbyło się uroczyste otwarcie wystawy “Z dziejów grajewskiej OSP w latach 1900-1939” przygotowanej przez GIH przy współpracy z Zarządem OSP Grajewo i Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie. Referat tematyczny wygłosił dyrektor GIH - Tomasz Dudziński. Największe zainteresowanie wśród zgromadzonych wzbudziły nowe informacje dot. daty powstania grajewskiej OSP. Dotychczas podawano, że została ona założona w X 1900 r., jednak w świetle najnowszych materiałów możemy stwierdzić, że funkcjonowała już i to całkiem prężnie co najmniej w VIII 1900 r.

1.03.2011 r. – spotkanie okolicznościowe „Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych”
W minionym roku po raz pierwszy dzień 1 marca został ustanowiony świętem państwowym, poświęconym żołnierzom zbrojnego podziemia antykomunistycznego; Z okazji Narodowego Dnia Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" w Grajewskiej Izbie Historycznej odbyło się okolicznościowe spotkanie, połączone z prezentacją filmu "Inka 1946"; Po filmie wśród kilkunastu zebranych osób wywiązała się dyskusja na temat wydarzeń z pierwszych lat po drugiej wojnie światowej w kontekście regionalnym;

26.03.2011 r. – „Grajewskie spotkania z historią”
Kolejne spotkanie z cyklu “Grajewskie spotkania z historią” połączone z uroczystym otwarciem wystawy przygotowanej przez GRH “Bluszcz” z Warszawy pt: "Moda kobieca dwudziestolecia międzywojennego"; W pierwszej części spotkania o swojej pasji i działalności opowiadali członkowie Grup Rekonstruk-

cji Historycznej z terenu województwa podlaskiego; Grupami tymi były: GRH "Garnizon Suwałki" z Suwałk, GRH 10 pułku ułanów Litewskich z Białegostoku, GRH "Narew" z Łomży i GRH 9 pułku strzelców konnych z Grajewa; Po przerwie zebrani goście mieli możliwość wysłuchania informacji o działalności GRH "Bluszcz" z Warszawy i wysłuchania referatu Joanny Bestry pt. "Moda kobieca dwudziestolecia międzywojennego", który był wprowadzeniem do przygotowanej przez dziewczęta z Grupy i GIH wystawy prezentowanej w sali ekspozycyjnej na parterze.

14.04.2011 r. – otwarcie wystawy „Matki Sybiraczki"

W kolejną rocznicę drugiej deportacji Polaków w głąb ZSRR w okresie okupacji sowieckiej, odbyło się w Grajewskiej Izbie Historycznej uroczyste otwarcie wystawy Muzeum Wojska w Białymstoku pt. „Matki Sybiraczki". W uroczystości obok młodzieży szkolenie i zaproszonych władz samorządowych wzięli udział członkowie grajewskiego koła Związku „Sybiraków". Referat wprowadzający wygłosił dr Krzysztof Sychowicz z białostockiego oddziału IPN. Następnie w trakcie oglądania wystawy o swoich bolesnych wspomnieniach opowiadali zebranym grajewscy Sybiracy.

14.05.2011 r. – Noc Muzeów

W dniu 14 maja 2011 r, po raz pierwszy w Grajewie zagościła ogólnoeuropejska akcja "Noc Muzeów"; Jej organizatorami była Grajewska Izba Historyczna i Grupa Rekonstrukcji Historycznej 9 PSK w Grajewie; W bieżącym roku ta niezwykła noc odbywała sie pod hasłem "Przyjdź i dotknij historii". W ramach nocy odbyła się m.in. promocja 7 tomu "Wspomnień grajewian", istniała możliwość zwiedzenia obozu historycznego GRH 9 PSK, jak także przymierzenia żołnierskiego munduru. Wśród najmłodszych największym zainteresowaniem cieszyła się kolekcja starych motorów, możliwość przejażdżki historycznym motorem lub pojazdem oraz wystawa "Militaria XX w.". Starsi z zainteresowaniem oglądali ekspozycje stałe GIH , jak również przygotowana na tę okazję wystawę pt. "Pikilehauby Cesartswa Niemieckiego". Czas spędzony na terenie GIH umilała muzyka, a "zgłodniali" mogli posilić się żołnierską grochówką. Zainteresowaniem cieszyła się też akcja "Uwolnij pamięć" w wyniku której zbiory GIH powiększyły sie o kilka ciekawych eksponatów i kilkanaście zdjęć z przeszłości Grajewa. Po zakończeniu części plenerowej zainteresowani obejrzeli film "Partyzancki Krzyż". W pierwszej na terenie Grajewa "Nocy Muzeów" wzięło udział ok. 500 osób.

28.05.2011 r. – „Grajewskie spotkania z historią"

Tym razem głównym tematem spotkania była 180-rocznica zwycięskiej bitwy wojsk polskich z Rosjanami pod Rajgrodem, która odbyła się 28 maja 1831 r, podczas trwającego wówczas powstania listopadowego; Zebrani goście mieli okazję wysłuchać interesującego referatu Pana Janusza Sobolewskiego z Towarzystwa Miłośników Rajgrodu, który w oparciu o znane dotychczas, jak i świeżo pozyskane materiały archiwalne przedstawił niezwykle barwnie i obrazowo wydarzenia bitwy pod Rajgrodem; Po krótkiej przerwie głos zabrał Pan Marcin Zdrojewski z Warszawy, który opowiadał o swojej pasji, jaką jest powstanie listopadowe, a w szczególności kolekcjonowanie pamiątek z tamtego okresu; Po ciekawej dyskusji, która się wywiązała wszyscy uczestnicy spotkania przeszli na sale ekspozycyjną obejrzeć wystawę pt: „Bitwa pod Rajgrodem – 29 V 1831 r."

18.06.2011 r. – „Święto 9 Pułku Strzelców Konnych"

Uroczystość rozpoczęła zbiórka kompanii honorowej, orkiestry wojskowej, pocztów sztandarowych i zaproszonych gości pod Urzędem Miasta. Następnie całość w zwartej kolumnie przemaszerowała ulicami miasta do kościoła p.w. MBNP, gdzie odbyła się msza święta. Po mszy uczestnicy przeszli na teren ZS nr 2 im. 9 PSK, gdzie odbyła się dalsza część oficjalnych uroczystości z udziałem zaproszonych gości. Po ich zakończeniu w godz. 14.00-17.00 miał miejsce piknik mundurowy, który niestety był przerywany opadami deszczu. niemniej zebrani mogli w jego ramach obejrzeć pokazy walk rycerskich i wyszkolenia strzeleckiego oraz szereg drobniejszych atrakcji. Całość zakończyła efektowna rekonstrukcja walk z okresy kampanii wrześniowej 1939 r. w wykonaniu Grup Rekonstrukcji Historycznej z regionu. Rekonstrukcja ta została dofinansowana ze środków z dotacji Urzędu Miasta Grajewo.

5.07.2011 r. - powołanie „Społecznego Komitetu Renowacji Grajewskiego Cmentarza Parafialnego”

W dniu 5 lipca 2011 r. w budynku Grajewskiej Izby Historycznej odbyło się spotkanie inaugurujące powstanie Społecznego Komitetu Renowacji Grajewskiego Cmentarza Parafialnego. W spotkaniu poza zainteresowanymi mieszkańcami miasta wzięli udział m.in. Mieczysław Bagiński – radny Sejmiku Województwa Podlaskiego, ks. prałat Czesław Oleksy – proboszcz parafii p.w. Trójcy Przenajświętszej w Grajewie, Grzegorz Curyło – przewodniczący Rady Miasta Grajewo, Henryka Jagielska – radna miasta Grajewo oraz Antoni Dudziński – prezes Towarzystwa Przyjaciół 9 PSK. Głównym celem działalności powstałego Komitetu ma być: uświadomienie szerokiemu ogółowi społeczeństwa potrzeby i znaczenia społecznej ochrony zabytkowej cmentarza rzymsko-katolickiego w Grajewie, jak również podejmowanie wszelkimi dostępnymi środkami działań i realizowanie przedsięwzięć zmierzających do ratowania i ochrony zabytków cmentarza.

12.07.2011 r., 26.07.2011 r., 09.08.2011 r., 23.08.2011 r. - „Letnie kino historyczne”

W okresie wakacyjnym co 2-tygodnie zainteresowani mogli obejrzeć w siedzibie GIH filmy historyczne. Spotkanie 1 - film: „Generał Nil”, spotkanie 2 - filmy: „Bitwa pod Fuengirolą” i „Piwko dla niedźwiedzia”, spotkanie 3 - film: „Śmierć rtm. Pileckiego", spotkanie 4 - film: "My cichociemni" i "Seans".

11.08.2011 r. - otwarcie wystawy „Świat, poema naiwne Czesława Miłosza”

Dnia 11 sierpnia odbyło się uroczyste otwarcie wystawy "Świat, poema naiwne Czesława Miłosza”. Zebrani goście, w tym władze samorządowe mieli możliwość wysłuchania referatu dr. Krzysztofa Sychowicza pt. "Związki Czesława Miłosza z Ziemią Łomżyńską", w którym poruszał on głównie kwestię wizyty Miłosza w Łomży w 1981 r. Po referacie wśród zebranych wywiązała się interesująca dyskusja nt. poglądów i twórczości Miłosza, a także postrzegania jego postaci przez społeczeństwo w Polsce. Na zakończenie zebrani zeszli do sali wystawowej, gdzie mieli możliwość zapoznania się z wystawą. Prezentacją tej wystawy Grajewska Izba Historyczna postanowiła wpisać się w obchody "Roku Miłosza".

19.09.2011 r. - otwarcie wystawy ”Sowiecka agresja - 17 IX 1939 r. na ziemiach Polski północno-wschodniej”

W dniu 19 września w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pt. "Sowiecka agresja. 17 września na ziemiach północno - wschodniej Polski". Zebrani licznie goście, w nr 2 w Grajewie, mieli możliwość wysłuchania referatu wprowadzającego dr. Krzysztofa Sychowicza oraz krótkich wspomnień osób pamiętających wydarzenia sprzed 72 lat. Następnie wszyscy zebrani zapoznali się z wystawą przygotowaną przez Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku.

08.10.2011 r. – „Grajewskie spotkania z historią”

Tym razem w ramach spotkania zebrani goście wysłuchali referat Tomasz Dudzińskiego pt: "Grajewo w pierwszych dniach września 1939 r." oraz referat Michała Kaczyńskiego pt: "Polskie schrony bojowe odcinka obronnego Nowogród".

12.10.2011 r. - Warsztaty metodyczne dla nauczycieli z terenu powiatu „Propaganda PRL”

W dniu 12 października br. w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej 25 nauczycieli szkół z terenu powiatu grajewskiego wzięło udział w warsztatach metodycznych poświęconych propagandzie PRL. Warsztaty zostały zorganizowane wspólnie przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN o/Białystok, Grajewską Izbę Historyczną i Zespół Szkół Nr 1 w Grajewie. W programie warsztatów znalazły się m.in. wystąpienia pracowników pionu naukowego IPN: mgr Emilii Świętochowskiej - Bobowik „Propaganda i indoktrynacja uczniów i nauczycieli w okresie stalinowskim”, dr. Krzysztofa Sychowicza „Propaganda władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego” oraz prezentacja teki edukacyjnej IPN „Propaganda Polski Ludowej”. Zebrani mieli także możliwość zapoznania się z ofertą edukacyjną wydawnictwa „Nowa Era”, którego przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniu. Na zakończenie spotkania najbardziej wytrwali zapoznali się z możliwościami dydaktycznymi gry edukacyjnej IPN „Kolejka”.

10.11.2011 r. - Współorganizacja „Przeglądu Piosenki Patriotycznej" i konkursu plastycznego „Ja i Ojczyzna to jedno"

W dniu 10 listopada w Sali widowiskowej MDK w Grajewie odbył się pod patronatem Burmistrza Miasta Grajewa Przegląd Pieśni Patriotycznej p.h. „Ja i Ojczyzna – to jedno", którego współorganizatorem była także Grajewska Izba Historyczna. Przegląd podzielony został na 3 kategorie wiekowe. Pierwsza nagroda w każdej kategorii wiekowej, to nagroda Burmistrza Grajewa, II nagroda - Dyrektora MDK, III nagroda - Dyrektora Grajewskiej Izby Historycznej. Dodatkowym wyróżnieniem dla laureatów Przeglądu był występ podczas galowego koncertu z okazji odzyskania przez Polskę niepodległości, który odbył się 11 listopada w sali widowiskowej MDK. Podczas Przeglądu Pieśni Patriotycznej rozdano nagrody Laureatom Konkursu Plastycznego p.h. "Ja i ojczyzna - to jedno".

12.11.2011 r. - spotkanie okolicznościowe z okazji Święta Niepodległości połączone z obchodami 2 rocznicy funkcjonowania GIH

W dniu 12 listopada 2011 r, w siedzibie GIH odbyło się spotkanie okolicznościowe z okazji "Święta Niepodległości" połączone z podsumowaniem drugiego roku naszej działalności i promocją publikacji *„Stanęli o Polskę się bić …"*. Spotkanie zainaugurował dyrektor GIH, Tomasz Dudziński, który powitał zaproszonych gości oraz wszystkich zgromadzonych na uroczystości; Następnie głos zabrał Stanisław Wiśniewski – prezes KBŻ 9 PSK i 9 PSK AK, który podziękował osobom, które wspierały działania tego klubu i powstanie prekursora naszej placówki tj. Izby Pamięci Ziemi Grajewskiej. Kolejnym punktem programu było omówienie drugiego roku działalności Grajewskiej Izby Historycznej przez jej dyrektora; Po czym nastąpiła przerwa, w trakcie której wszyscy zebrani zostali poczęstowani kawą i urodzinowym tortem. Po przerwie nastąpiła druga część spotkania tj. promocja książki „Stanęli o Polskę się bić… (Członkowie szczuczyńskiego obwodu POW)" autorstwa Tomasza Dudzińskiego i Janusza Sobolewskiego. Drugi autor wygłosił referat, w którym zaprezentował dzieje POW powiatu szczuczyńskiego. W uzupełnieniu referatu Tomasz Dudziński omówił krótko zawartość publikacji.

03.12.2011 r. – „Grajewskie spotkania z historią"

Tym razem tematem przewodnim spotkania była archeologia; W pierwszej części spotkania zebrani wysłuchali referatu pt, "W gruncie,,, rzeczy - czyli moja przygoda z archeologią" Pani Marty Zochniak, która opowiedziała o swojej pracy w zawodzie archeologa i dokonanych "odkryciach". Pani Marta wspomniala też o niektórych aspektach prawnych w kontekście znalezisk archeologicznych. Po krótkiej dyskusji i przerwie swój referat pt. "Pochówki szlacheckie w krypcie kościoła p.w. NMP w Szczuczynie" wygłosiła Pani Sylwia Wojsław - studentka V roku archeologii. Poza charakterystyką pochowków z krypty rodowej Szczuków oraz ich wartości badawczej, szczególnie dla badań kostiumologicznych na podstawie zachowanych szat, Pani Sylwia opowiedziała także o polskich zwyczajach pogrzebowych okresu baroku. Poruszone tematy wzbudziły żywą dyskusję, którą niektórzy z zebranych kontynuowali jeszcze po oficjalnym zakończeniu spotkania.

12.12.2011 r. - konkurs pt. „Nie ma wolności bez „Solidarności"

W dniu 12 grudnia w budynku Grajewskiej Izby Historycznej odbyła się część testowa konkursu „Nie ma wolności bez Solidarności" organizowanego przez: Grajewską Izbę Historyczną przy współpracy z: NSZZ „Solidarność" Region Podlaski Oddział w Grajewie i Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku. Konkurs był objęty patronatem Dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku – prof. dr hab. Cezarego Kuklo, Przewodniczącego Zarządu Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność" – Jerzego Mozolewskiego i Burmistrza Miasta Grajewo – Adama Kiełczewskiego. W konkursie organizowanym na dwóch poziomach (szkoły gimnazjalne i szkoły ponadgimnazjalne) wzięło udział 14 uczestników, którzy rozwiązywali test konkursowy złożony z 25 pytań otwartych i zamkniętych. Wręczenie nagród i dyplomów uczestnikom odbyło się w dniu 13 grudnia o godz. 17.00 w budynku Grajewskiej Izby Historycznej w trakcie spotkania okolicznościowego w 30. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego.

13.12.2011 r. - 30. rocznica wprowadzenia stanu wojennego

W dniu 13 grudnia Grajewska Izba Historyczna przy współpracy z innymi instytucjami i organizatorami zorganizowała obchody ważnego i szczególnego wydarzenia w najnowszej historii Polski - 30 rocznicy wprowadzenia stanu wojennego; W ramach tych obchodów o godz. 11:00 i 12:00 na Placu Niepodległo-

ści miały miejsce "Żywe lekcje historii" w postaci 30-minutowych inscenizacje w wykonaniu GRH "Żubr" z Zambrowa, GRH 9. PSK z Grajewa i członków zespołów teatralnych MDK w Grajewie, z wykorzystaniem m.in. pojazdów z epoki, dotyczące wydarzeń związanych ze stanem wojennym. Z kolei o godz. 17.00 w budynku GIH odbyło się spotkanie okolicznościowe. Zebrani goście mieli możliwość wysłuchania referatu dr. K.Sychowicza z IPN o/Białystok. Odbyła się także promocja wydawnictwa: "Przyczynki do dziejów NSZZ "Solidarność" w Grajewie i okolicy 1980-1989" oraz dokonano uroczystego otwarcia wystawy IPN/Białystok pt. "NSZZ Solidarność - Region Białystok 1980-1981". W trakcie spotkania ogłoszono także wyniki konkursu dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych pt. "Nie ma wolności bez Solidarności". Z tej okazji GIHJ wydała też okazjonalną „jednodniówkę".

Frekwencja:

Statystyka odwiedzin sal ekspozycyjnych prowadzona jest na podstawie wpisów odwiedzających do odpowiedniego zeszytu. Nie wszyscy jednak się wpisują stąd faktyczna liczba odwiedzający jest o ok. 10% większa niż wpisanych w zeszyt. Osoby uczestniczące w wydarzeniach organizowanych przez GIH w sali konferencyjnej lub na placu Izby nie są objęte zeszytowym systemem ewidencji. Ich ilość jest jednak notowana na potrzeby własnej sprawozdawczości GIH. Łącznie w okresie sprawozdawczym GIH odwiedziło 2720 osób. Szczegółowo frekwencja ta wyglądała następująco:

2011 r.	Sale wystawowe	Wydarzenia	Łącznie
Styczeń	68	50	118
Luty	58	30	88
Marzec	168	60	228
Kwiecień	109	60	169
Maj	210	530	740
Czerwiec	222	30	252
Lipiec	105	10	115
Sierpień	75	70	145
Wrzesień	270	60	330
Październik	50	55	105
Listopad	60	35	95
Grudzień	52	283	335

Działalność wydawnicza:

Stanęli o Polskę się bić – Słownik biograficzny członków Polskiej Organizacji Wojskowej regionu grajewskiego – tom 1"

W 2008 roku w związku z obchodami 90-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę narodził się pomysł realizacji projektu pod nazwą "Członkowie POW regionu grajewskiego". Po trzech latach powstał pierwszy tom publikacji, będącej częściowym efekt realizacji projektu. Publikacja składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, to opracowanie poświęcone Polskiej Organizacji Wojskowej na terenie powiatu szczuczyńskiego. Część druga ma formę słownika biograficznego i zawiera 80 biogramów członków szczuczyńskiego obwodu POW. Prezentowane biogramy mają różny stopień opracowania, staraliśmy się jednak, by jak najbardziej dokładne i kompletne, co jednak nie zawsze było możliwe. Część trzecia publikacji, to wykaz znanych autorom członków POW z terenu ówczesnego powiatu szczuczyńskiego, z podaniem podstawowych danych osobowych, których biogramy są w dalszym ciągu opracowywane. Publikacja wydany przy współpracy z towarzystwem Miłośników Rajgrodu. Promocja odbyła się w GIH dnia 12 XI 2011 r.

„Przyczynki do dziejów NSZZ „Solidarność" w Grajewie i okolicy w latach 1980-1989"
Ta broszura monograficzna wydana przy współpracy z Zarządem Regionalnym NSZZ „Solidarność" w Grajewie dotyczy okoliczności powstania NSZZ „Solidarność' w Grajewie w 1980 r. oraz działalności jej członków do 1989 r. W trakcie prac nad książką wykorzystano także zapisy wywiadów prowadzonych przez pracowników GIH z byłymi działaczami 'Solidarności", które są niezwykle cennym uzupełnieniem materiałów archiwalnych. Promocja odbyła się w GIH podczas spotkania okolicznościowego w dniu 13 XII 2011 r.

„Drogi do niepodległości", t.7 „Wspomnień grajewian"
"Drogi do niepodległości" to zbiór wspomnień trzech autorów, pochodzących z obszaru tzw. ziemi grajewskiej. W niniejszym tomie swoje przeżycia opisują: Adam Łempicki (1907-1991), Edward Modzelewski (1918-2004), Kajetan Barszczewski (1918-1998). Wspomnienia dotyczą okresu tragicznych wydarzeń II wojny światowej i ukazują złożoność historii Polski przez pryzmat jednostkowych przeżyć. Pokazują także, jak różnie układały się drogi obywateli Polski w walce o niepodległość Polski. Jest to publikacja Towarzystwa Przyjaciół 9 PSK przy współpracy z GIH. Promocja odbyła się w GIH dnia 14 V 2011 r.

Projekty:

Projekty rozpoczęte w latach poprzednich, obecnie kontynuowane:

Nasi Pedagodzy - Celem projektu jest zebranie wszelkich dostępnych informacji i materiałów dotyczących uczących w grajewskim LO im. M. Kopernika nauczycieli. Chcielibyśmy, by efektem końcowym projektu było powstanie na 100-lecie szkoły możliwie kompletnego słownika biograficznego profesorów Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Grajewie. Projekt jest realizowany przy współpracy z LO im. M. Kopernika w Grajewie i portalem internetowym www.grajewiak.pl

Członkowie POW regionu grajewskiego - To projekt, którego pomysł narodził się w związku z obchodami 90-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę w 2008 roku. Głównym jego celem jest pozyskanie informacji o członkach Polskiej Organizacji Wojskowej z terenu ówczesnego powiatu szczuczyńskiego oraz samej działalności lokalnego obwodu POW w okresie poprzedzającym odzyskanie niepodległości. Głównym koordynatorem realizacji projektu obok Grajewskiej Izby Historycznej jest również Towarzystwo Miłośników Rajgrodu. W bieżącym roku zakończyliśmy pierwszy etap projektu polegający na wydaniu I tomu słownika biograficznego członków szczuczyńskiego obwodu POW „Stanęli o Polskę się bić…", zawierający 80 biogramów.

Pradziad - W związku z co raz bardziej popularnymi w naszym społeczeństwie „szukaniem swoich korzeni", czyli amatorskimi badaniami genealogicznymi, zrodził się pomysł opracowania bazy danych osób, występujących w zachowanych grajewskich księgach metrykalny (chrztu, zgonu i ślubu) z okresu do przełomu XIX i XX wieku. W chwili obecnej na stronie GIH umieszczone są już indeksy nazwisk z ksiąg chrztów z lat 1826-1866 oraz ksiąg zgonu z lat 1826-1840.

Grajewskie spotkania z historią - To projekt zainicjowany równo w rocznicę funkcjonowania Grajewskiej Izby Historycznej. Polega on na cyklicznych spotkaniach poświęconych szeroko rozumianej historii bliskiej i dalekiej; Naszą ideą jest, by w spotkaniach tych prowadzonych w otwartej formule uczestniczyli pasjonaci i historycy zarówno ci lokalni, jak i powszechnie rozpoznawalni w naszym kraju, którzy podzieliliby się posiadaną wiedzą i swoimi dokonaniami z wszystkimi zainteresowanymi mieszkańcami naszego miasta i regionu. W roku 2011 w ramach projektu odbyło się 5 spotkań.

Nowe projekty rozpoczęte w 2011 r.:

„Historyczne Grajewo" - to projekt, w wyniku którego w historycznych miejscach na budynkach Grajewa i zawisną specjalne plansze informacyjne z historycznymi zdjęciami i informacjami. W bieżącym roku wykonano 14 plansz o wymiarach 1 x 0,7 m: *1. Kościół p.w. Trójcy Świętej, 2. ul. 11 Listopada, 3. Gimnazjum im. M.Kopernika, 4. Cerkiew /nieistniejąca/, 5. Magistrat, 6. Dworzec kolejowy, 7. "Hotel Polski", 8. Szkoła Powszechna nr 1, 9. Cmentarz parafialny, 10. Pomnik Niepodległości, 11. Kasyno oficerskie, 12. Kryta ujeżdżalnia, 13. Synagoga /nieistniejąca/, 14. Dom Parafialny.* Na przełomie lutego/marca 2012 r. plansze zostaną zaprezentowane w GIH na wystawie „historyczne Grajewo" a następnie umieszczone w terenie na docelowych miejscach, tworząc ścieżkę dydaktyczno-historyczną.

„Memento Mori" – projekt, w wyniku którego powołano do życia „Społeczny Komitet Renowacji Grajewskiego Cmentarza Parafialnego", funkcjonujący przy towarzystwie Przyjaciół 9 PSK w Grajewie i przeprowadzono pierwszą zbiórkę publiczną. W dalszych planach jest przewidziane m.in. przeprowadzenie dokumentacji geodezyjno-fotograficznej cmentarza parafialnego, konserwacja najstarszych nagrobków cmentarza.

Pozostałe:

Archiwum i Biblioteka

Posiadany księgozbiór składa się z ponad 2100 woluminów, które dotyczą głównie tematyki historycznej i militarnej. W zbiorach znajdują się również czasopisma kombatanckie i regionalne. GIH posiada również bogate zbiory archiwalne. Składają się na nie zdjęcia (oryginały i kopie), wspomnienia, wywiady, wycinki z gazet oraz kserokopie materiałów dot. osób związanych z Ziemią Grajewską. GIH dysponuje również materiałami z historii KBŻ 9PSK i 9PSK AK oraz ŚZŻ AK Obwód Grajewo. Zbiory archiwum to także prace magisterskie i opracowania dotyczące Ziemi Grajewskiej, wypisy z prasy regionalnej z okresu XIX w., II RP oraz okupacji sowieckiej 1939-1941. Wszystkie posiadane materiały są całkowicie bezpłatnie udostępniane zainteresowanym osobom i instytucjom. W okresie sprawozdawczym z zasobów Archiwum i Biblioteki skorzystało łącznie 70 osób i instytucji.

Pozyskiwanie eksponatów i materiałów

Pracownicy GIH prowadzą regularne kwerendy w Centralnym Archiwum Wojskowym w Rembertowie, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Archiwum Państwowym w Ełku, Archiwum Państwowym w Łomży.

Na bieżąco prowadzona jest też akcja pozyskiwania i częściowego zakupu nowych eksponatów. Wydzielono dwie nowe podkategorie eksponatów: banknoty i monety oraz plomby. Stan pozyskanych i posiadanych eksponatów przedstawia się następująco.

Dział	Stan na XII 2010	Stan na XI 2011	Przybyło
Odznaczenia	354	372	18
Broń	46	52	6
Dokumenty	238	284	46
Elementy umundurowania	65	69	4
Inne	91	137	46
Banknoty i monety	-	88	88
Plomby	-	59	59
Fotografie	ok. 1500	ok. 2000	500

Promocja i inne:

+ Siedziba GIH jest miejscem stałych spotkań organizacji kombatanckich i Związku Emerytów.
+ Informacje o wydarzeniach organizowanych przez GIH są na bieżące zamieszczane na portalach internetowych: www.gih.grajewo.pl, www.grajewo.pl, www.grajewo24.pl, www.zyciegrajewa.pl, www.e-grajewo.pl, www.iregionalni.pl, www.wrotapodlasia.pl, www.e-kultura.pl, www.grajewiak.pl, w lokalnej prasie „Gazeta Współczesna", „Kontakty", „Tygodnik Grajewski" oraz „Głos Katolicki", okazjonalnie zaś w Telewizji Białystok, Radiu Białystok, Radiu Nadzieja i Radiu 5.
+ w roku 2011 r. GIH wydała kilka ulotek dot. organizowanych wystaw, informacje o GIH znalazły się również na ulotce promocyjnej GRH 9 PSK z Grajewa
+ od V 2010 r. – dyrektor GIH regularnie opracowuje stronę historyczną w „Tygodniku Grajewskim"
+ 11.04.2011 r. dyrektor GIH przygotował materiały dot. osoby Zygmunta Perlitza i wziął udział w uroczystości posadzenia poświęconego mu „Dębu Pamięci" na terenie ZSM nr 1 w Grajewie;
+ 5.05.2011 r. w MDK w ramach dnia Godności Osób Niepełnosprawnych pracownicy GIH prowadzili z wykorzystaniem części eksponatów akcję informacyjna o działalności Izby.
+ 6.05.2011 r. dyrektor GIH wziął udział w konferencji IPN o/Białystok
+ 1.06.2011 r. z okazji Dnia Dziecka na Tereniach przy Klubie „Hades" pracownicy GIH prowadzili z wykorzystaniem części eksponatów akcję informacyjna o działalności Izby.
+ 6.08.2011 r. dyrektor GIH przygotował referat historyczny poświęcony osobie Stanisława Mieczysława Bucy wygłoszony podczas okolicznościowej sesji Rady Miasta i Gminy Rajgród.
+ 10.09.2011 r. GIH była partnerem Kombatanckiego Związku Dzieci Wojny RP Oddział w Ełku przy realizacji projektu „Śladami zbrodni hitlerowskich w gminie Prostki i Grajewie". W ramach porozumienia GIH gościł uczestników projektu. Informacje nt. projektu i udziału w nim GIH ukazały się m.in. w: „Rozmaitościach Ełckich", Gazecie Powiatowej „Ełcka", czasopiśmie „Ełk i my" oraz na ełckich portalach internetowych.
+ 27-28.10.2011 r. dyrektor oraz jeden z pracowników GIH wzięli udział w konferencji naukowej poświęconej archiwaliom w badaniach regionalnych Ziemi Łomżyńskiej zorganizowanej w Łomży przez Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów.
+ 29.10-2.11.2011 – pracownicy GIH brali udział w kweście prowadzonej przez „Społeczny Komitet Renowacji Grajewskiego Cmentarza Parafialnego".
+ 11.11.2011 r. – dyrektor GIH wygłosił w Sali MDK krótki referat historyczny w trakcie koncertu okolicznościowego z okazji „Święta Niepodległości".
+ 28.12.2011 r. – dyrektor GIH w Szczytach-Dzięciołowie wziął udział w wojewódzkim podsumowaniu realizacji projektu „Żyjemy Razem", który w 2010 r. był realizowany także przez GIH.
+ 31.12.2011 r. – GIH była współorganizatorem Sylwestra Miejskiego pod UM w Grajewie.
+ na przełomie IX i X wystawa „Świat, poema naiwne Czesława Miłosza" została wypożyczona i była prezentowana w Zespole Szkół nr 1 w Grajewie.
+ GIH w imieniu władz samorządowych miasta Grajewo i Powiatu Grajewskiego przesłała trzy kandydatury do nagrody honorowej IPN - „Świadek Historii".
+ GIH podpisała porozumienie z Towarzystwem Przyjaciół 9 PSK w sprawie przystąpienia jako koproducent do realizacji filmu dokumentalnego dot. 9 pułku strzelców konnych i Grajewa w okresie międzywojennym w reżyserii Pani Mari Dłużewskiej z W-wy.
+ GIH podpisała list intencyjny dot. projektu „Lepsza cząstka pomarańczy… w kulturze młodych Grajewian" w celu otrzymania dofinansowania z III Edycji Akademii Orange.

Grajewo, 9.01.2012 r.